

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

UDGIVET AF

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

AUSCHWITZ

✱

BERGEN BELSEN

✱

BUCHENWALD

✱

DACHAU

✱

HUSUM

✱

NEUENGAMME

✱

PORTA

✱

RAVENSBRÜCK

✱

SACHSENHAUSEN

✱

STUTTHOF

✱

FRØSLEV

✱

HORSERØD

✱

SHELLHUSET

✱

VESTRE FÆNGSEL

Forsiden:

Dronning Alexandrine
nedlægger en blomsterhil-
sen ved mindesmærket i
Kruså for de gendarm-
der omkom i tyske
k-z-lejre

Inde i bladet: Danmarks gode dronning ✱ K-z-lejrungdom på kostskole i Sverige ✱ Ora-
deur ✱ De russiske k-z-lejre — og andre ✱ Hilsen til 9. april ✱ System i eftersøgningsarbejdet ✱ Ber-
nadottes indsats analyseres.

Kød og Flæsk

Brdr. Soelberg
Algade 86 Vordingborg

„KINO“

v/ Orland Pedersen
Vordingborg - Tlf. 370

Aktieselskabet

Køge Trævarefabrik

KØGE

Dansk Pakningsindustri

Vordingborg

Manufaktur
Trikotage

J. GEERTSEN

Halskovvej 40 . Korsør.

DUCON RADIO

Radio og Grammofonmøbler

Gross. A. Jeppe Jensen
Rewentlovsgade 8 — København

Poul Davidsen

Fotograf
Nørrebrogade 140
Tagal007

Assens Stokkefabrik

v/ N. Christiansen
ASSENS

Banken for Ringe

og Omegn ^A/_S

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—12,30).

Telf.: Om dagen C. 9198, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet på aktiv indsats i frihedskampen i besættelses-tiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iverigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlem.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2 nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

BESTYRELSE

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, sagfører Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Oberstløjtnant Fl. B. Larsen, Søgård, Sønderjylland.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Sekretær: Kaptajn Aage Eifer, Phistersvej 2 B, Charlottenlund, Helrup 2372.

Den øvrige bestyrelse:

Damtoft, Aage E., præst, Vesterbro 76, Ålborg.
Darling, Sv., tobakshandler, Hillerød.
Fog, Mogens, professor, dr. med., Søllingsvej 17, Charlottenlund.
Fosmark, Johs., overlærer, Redaktør af Pigtraad. Slagelsegade 9, 2., Kbh. Ø.
Øbro 8537.
Hansen, Viggo, fabrikant, Spigerborggade 2, Varde.
Holt, Paul, seminarieførstander, cand. mag., Århus.
Jespersen, Otto, landsretssagfører, Søndergade 72, Århus.
Johansen, P. A., arkitekt, Bernstorffslunds allé 80, Charlottenlund.
Kjeldsen, K., oberstløjtnant, Odense.
Kæraa, Leo, tandteknikermester, Banegårdspladsen, Århus.
Leth, O., bibliotekar, Johnstrupsvej 8, Sorø.
Loft, Johs., gas- og vandmester, de Mezasvej 18, Århus.
Mahler, P. E., førstelærer, Nr. Søby Skole, Nr. Søby, Fyn.
Malling-Jacobsen, A., ritmestet, Kollund, Sønderjylland.
Møller, Poul, fabrikant, Skive.
Næsted, Børge, læge, Sadolinsgade 9 st. th., Odense.
Olesen, Otto W., boghandler, Randers.
Olesen, O., kontorchef, Grønnegade 18 A, Herning.
Rambusch, H., landsretssagfører, Kongensgade 49, Esbjerg.
Riis, Poul, pastor, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø. Tria 3101.
Politifuldmægtig H. Schlanbusch, Stønnekjær, Vinding, Vejle.
Thestrup, K. (M. F.), dommer, Viborg.
Thorsøe, Holger, købmand, Sønderborg.

Dronning Alexandrine

Af oberstløjtnant Th. Thaulow.

Dyb vemod lagde sig over vort folk, da budskabet om dronning Alexandrines død på Sct. Lukas Stiftelsen søndag den 28. december lød over landet. Hendes stilfærdige og jævne væsen havde i årenes løb gjort hende elsket, og havde i så høj grad bidraget til at gøre afstanden mellem vort kongehus og folket kortere, end den tidligere havde været. Kong Christian tilhørte jo nok af hele sit hjerte Christian IX's hus, og på mange måder mærkedes i ham traditionen fra denne ældre, lidt stive tid. Fra sin morfader, Carl XV af Sverige, havde han imidlertid arvet en naturlig, folkelig indtagende måde at være på, og denne glade ligefremhed fik yderligere vækst under hans lange soldatertjeneste. Netop på det punkt suppleredes han af Dronning Alexandrine på den smukkeste måde, idet naturlig menneskelighed var en af hendes karakteristiske egenskaber.

Dronningen var født den 24. december 1879 i Schwerin som datter af storhertug Friedrich Franz III af Mecklenburg i ægteskab med den russiske storfyrstinde Anastasia, kødelig kusine til kejserinde Dagmars gemal, Czar Alexander III, som jo holdt af at være i sin hustrus fædreland og sluttede sig trofast til hendes familie, navnlig under de historiske dage på Fredensborg.

I sin barndom levede hun et naturligt friluftsliv og sportsliv sammen med sin fader og sine søskende. Navnlig delte hun storhertugens interesse for sejlsporten og færdedes meget på Østersøen eller på den store Schwerinersø med ham i hans lystyacht. Da hendes fader var ret svag, måtte familien efter lægernes råd tilbringe hver vinter i Rivieraens milde klima, og opholdene hernede gjorde hende næsten lige så fransk som tysk.

Hun var velbegavet og tidlig udviklet med levende interesser for litteratur og musik. Hun spillede udmærket klaver og talte allerede som ung ikke blot sit eget moders-

mål, men også engelsk, fransk og russisk, og ved sin ankomst til Danmark havde hun med sit fortrinlige sprogemne lært sig dansk til fuldkommenhed. Senere op i årene tog hun også undervisning i islandsk.

Som prinsesse var hun meget afholdt af den mecklenborgske befolkning på grund af sin sympatiske personlighed og sit lyse, venlige og utvungne væsen. Søsteren, kronprinsesse Cecilie, skriver i sine »Erinnerungen«, at prinsesse Alexandrine — eller Adini, som hendes kælenavn lød — »var husets midtpunkt, som forstod at skabe fred og harmoni. Dertil var hun uegenlytten selv. Aldrig krævede hun noget for sig selv, aldrig skød hun sig selv i forgrunden, stadig søgte hun at glæde andre, selvom det skulle være på bekostning af sine egne ønsker«. Sådant kender vi danske hende også.

Dronning Alexandrine i Kastrup lufthavn under det første besøg af RAF efter befrielsen

Allerede i vinteren 1897 gik der rygter om, at Prins Christian var forelsket i den skønne prinsesse, men rygter har nu engang særlig travlt, når det gælder om at skaffe en giftefærdig tronfølger en kone. Den 1. marts samme år rejste han officielt til søsteren Louise i Oedenburg i Østrig, men snart meldte telegraf, at han var i Cannes i besøg hos sin onkel og tante, hertug Ernst August og hertuginde Thyra af Cumberland og deres søn, som efter en alvorlig operation trængte til rekreation. Hernede kom han også sammen med den mecklenborgske storhertugfamilie og sin onkel, prins Edward af Wales. Under en fællesudflugt den 22. marts til den smukke, lille ø Sct. Marguerite, blev han og prinsessen forlovede.

Det var et rent inklinationsparti, men alligevel gav forlovelsen anledning til mange politiske betragtninger i Europas presse, og på grund af det sønderjydske spørgsmål stillede de nationale kredse sig i Danmark straks tilbageholdende. De blev dog beroligede, da de så hende så helt og fuldt støtte sig til sin gemals fædreland.

Brylluppet fandt sted den 26. april 1898 i Cannes, men i stilhed på grund af storhertugens død. Den 26. maj holdt de nygifte deres indtog i København og kørte i Christian IX's guldkaret gennem byens gader. Sommerslottet Sorgenfri blev deres helårsbolig i de første par år, indtil udenrigsministeriet havde rømmet Christian VIII's palæ på Amalienborg, og det var gjort i stand til dem. Herude fødtes begge deres sønner, vor nuværende konge den 11. marts 1899 og tronfølgeren, prins Knud, den 27. juli 1900.

— — —
Stille og helst ubemærket færde-

des hun mellem sine nye landsmænd. Sådant passede det hende bedst. Alle, som kom hende på nærmere hold, lærte dog at kende, hvorledes der bag beskedenheden frigtort kunne udfolde sig et livfuldt sind og en sympatisk karakter. Med liv og lyst dyrkede hun lidt af den sport, hun havde plejet i sin ungdom — om sommeren tennis og sejlads med prinsen i hans yacht, om vinteren skøjteløb og slædekørsel. Apropos søen — så holdt hun i den grad af alt, som havde med den at gøre, at hun hele livet bevarede en varm interesse for vor skibsfart. Er det underligt, at begge hendes sønner blev søofficerer?

Harmonisk og lykkeligt blev der levet i den lille, kongelige familie, og ved deres 40 års bryllupsdag udbrød kongen: »Jeg havde aldrig troet, at jeg kunne blive så lykkelig«. Vi husker også, hvorledes vor

nuværende konge hylkede sine forældre ved sit bryllup, da han sagde: »Nu, jeg skal starte mit eget hjem, bringer jeg en tak for det hjem, som du og mor har givet mig. Intet skønnere eksempel kan gives os end dit og mors hjem, hvor der hersker en varm og inderlig tone«.

— — —

Om morgenen den 15. februar 1912 kom meddelelsen om, at Frederik VIII pludselig var død den foregående aften i Hamborg, og samme dag udraabtes Christian X til konge. Om aftenen var der et stille taffel ude på Sorgenfri. Kong Christian var dybt bevæget og rejste sig, hævede sit glas over imod dronning Alexandrine og sagde: »Der er mange, som i aften tænker på os — skal vi ikke også tænke på vort folk«. Alle rejste sig, og hofchefen, kammerherre Rothe, ud-

Frihedskæmperne har overtaget bevogtningen af Amalienborg. Afspærringen ses tydeligt til højre i billedet.

Dronning Alexandrine overværer sammen med bl. a. det nuværende kongepar og det nuværende tronfølgerpar afsløringen i Hellerup havn af mindesmærket for de illegale transportør til Sverige.

talte et sagte: »Gud velsigne kongen og dronningen«.

☆

Kong Christian overtog nu ansvaret for landet, og dronning Alexandrine blev landsmoder — en gammeldags betegnelse, som hun sikkert ikke yndede. På den anden side følte hun fuldt ud sine pligter og udfyldte dem kærligt, smukt og værdigt. Lige naturlig og ligefrem færdedes hun dog stadig i befolkningen, hvor som helst kun kom i Danmark. Sammen med Kong Christian og sønnerne søgte hun at lære hvert hjørne af landet at kende, og de har besøgt over fjerdedelen af vore 527 store og små øer, ofte hvor ingen konge eller dronning før havde sat deres ben eller i alt fald ikke i århundreder. For eks. havde Lyø ikke haft kongeligt besøg siden hin majnat 1223, da Valdemar Sejr blev fanget i sit telt af grev Henrik af Schwerin. Omø ikke siden Valdemar Atterdag o. s. v. Uanmeldt og helst overraskende ankrede de og gik i land fra et af kongeskibets fartøjer, ofte på åben strand. Et sted blev dronningen båret i guldstol i land af to matroser. En tilstedeværende tog et fotografi af den kostelige situation, og dronning Alexandrine betænkte sig ikke på at sende de to matroser

billedet forsynet med sit navn til minde om dagen.

Utrolig var hendes hukommelse, når det gjaldt om at huske et sted, hvor hun engang havde været, eller et menneske, hun havde truffet. Standsforskæl betød intet for hende, og mest morede det hende at være sammen med kvikke og begavede folk. I så tilfælde kunne hun bryde ud af sin beskedne fæmælthed og spille med hele sit fornøjelige lune og vittige iagttagelsessevne.

Under den første verdenskrig levede hun med i bekymringerne for, at vort land skulle blive inddraget i fjendtlighederne, og et par gange kunne det se alvorligt nok ud, men heldigvis drev farerne over. Hun var dansk i sind og skind, og da en tysk slægtning engang foreholdt hende, at hun dog var mecklenborgsk prinsesse, afviste hun pågældende med en skarp bemærkning om, at nu var hun dansk dronning. Modsat »gullaschtidens« overdådighed viste hun og kongen eksemplet ved indskrænkninger i hoffets selskabelige liv.

Lykkelig fulgte hun kong Christian ned i det genvundne land i 1920, og siden hen var hun altid med på hans årlige besøg dernede. Medens han vandt befolkningen

ved sin munterhed og slagfærdighed, blev hun ikke mindre elsket ved sin næsten jævne færden og sin stille lytten til de hjertelige samtaler mellem kongen og sønderjyderne. En stor oplevelse for hende var kongefærden op til Grønland. Søvant tog hun sejlturen derop og videre på det farefulde togt i tåge og mellem isbjerger op over Polarkredsen for at komme det svenske ekspeditionsskib »Bele« til hjælp. Begeistret talte hun efter hjemkomsten om eskimoerne og om naturens pragtfulde farver. Det var hendes drøm at komme derop endnu en gang og da at nå helt ind på indlandsisen.

Hver sommer var kongeparret oppe på Marselisborg, og hun kom til helt at føle sig hjemme i Jylland. Hver morgen var hun ude i haven sammen med sin hofdame med kurv, blomstersaks og ske for selv at beskære og plante. Hun kendte nøje hver eneste blomst i sin have.

I 1923 blev dronning Alexandrine opereret på Sct. Lukas Stiftelsen for den alvorlige lidelse, tarmslyng, som siden hen tvang hende gentagne gange op på operationsbordet. Opholdet herude knyttede hende stærkt til stiftelsen og til søstrene. Hun blev dens protektrice og forsømte i årene lige til sin død aldrig at komme derud på dens mærkedage. I 1935 var hun i Stockholm i anledning af kronprins Frederiks forlovelse. Påny blev hun syg og indlagdes på »Sofiahemmet«. Kong Christian var fortvivlet. Han befandt sig aldrig vel, når »vor mor« ikke var hjemme, og nu lå hun syg på liv og død. Regeringen blev overdraget til prins Harald, og i en torpedobåd sejlede han og prins Knud til Malmø og kørte herfra

med toget til Stockholm. Kun to år efter var det atter galt. Hun var oppe på Klitgården og nød livet deroppe sammen med kongeparrets mange venner blandt kunstnerne, altid glad og tilfreds, ligegyldigt hvordan end vejret var. Så en dag meldte smerterne i maven sig igen, og hurtigst muligt blev hun opereret på Skagens sygehus.

Under disse sygehusophold blev

hun meget afholdt af læger og sygeplejersker. Hun havde i fuldt mål det, hun selv kaldte for »hospitals-kultur«. Beskeden og fordringsløs passede hun omhyggeligt på ikke at gøre mere ulejlighed, end højst nødvendigt, og hun tænkte mere på de andre patienter end på sig selv. En overlæge udtalte, at hun som patient var aldeles enestående.

Koncentrationslejrungdom på kostskole i Sverige

Meget apropos kommer umiddelbart efter Remarques gruopvækkende roman fra en tysk tilintetgørelseslejr en artikel i det svenske »Pedagogisk tidskrift« om det pædagogiske arbejde i en kostskole for jødiske koncentrationslejr piger, der gennem grev Bernadottes aktion i krigens sidste tid undkom til Sverige,

skriver førstelærer Johs. Hagemann i Folkeskolen.

Det er *Eli Getreu*, der fortæller om sin gerning gennem 2½ år for fysisk og psykisk hårdt medtaget ungdom af jødisk afstamning. Opgaven var først og fremmest overhovedet at få dem ind i dette skolehjem. Gennem deres lejr-

tid i Tyskland, hvor de havde oplevet deres kæres og deres kammeraters afhentning til gaskamrene under mange forskellige påskud fra vogternes side, var de i den grad fyldt med rædsel for enhver forandring, så der måtte lange personlige samtaler til med hver enkelt i de store svenske rekreationslejre for at få dem til at tage mod tilbudet fra den svenske udlændingekommission om skoleophold, som var tiltænkt alle unge under 18 år.

Men arbejdet kom i gang, og tre år efter dets afslutning blev eleverne opfordret til at skrive om deres tid for skolen, tiden i skolen og tiden efter skolen. På grundlag af disse spørgsmålsbesvarelser og sine egne erfaringer fortæller *Eli Getreu* om praktisk pædagogik, og det må indrømmes, at om nogen har haft lejlighed til at prøve sine pædagogiske ideer i en hård livets skole, da er det de folk, som satte alle deres evner og kræfter ind på at give disse fra helvede undslupne en afstivning og undervisning, thi lærerne fik ganske fri hændelse til at ordne skolen og undervisningen, som de ønskede.

Arbejdet begyndte i oktober 1945 med 35 piger 15—18 år gamle i Fjällgården i Dalarne. 1948 sluttedes arbejdet. Pigerne var af østeuropæisk oprindelse og af yderst forskelligt milieu, en var alfabet, nogle havde begyndt i højere skole, men de var fælles om de grusomme oplevelser og fælles om at have mistet næsten hele deres familie i Hitlers

Esbjerg Omnibiler A/S

Tlf. 615

Brødrene Mathiasen

Nyhavn - Esbjerg

Tlf. 47

Martin Billeschou

TLF. 838

Stormgade 59, Esbjerg

Esbjerg Tovværksfabrik A/S

Esbjerg

M. FREDERIKSEN

Strømpehuset — Esbjerg

ANTHON REKOPFF

Esbjerg

Chr. Seerup

OST en gros

Tlf. 1480 Esbjerg

MARCUS PEDERSEN

Skrædermester

Stormgade 65
Esbjerg

E. Christoffersen

Skomagermester

Stormgade 20
Esbjerg

Frands N. Frandsen

Tlf. Nr. 25

Tjæreborg

lejr. Flere af lærerne havde selv været i koncentrationslejr, dog ikke Getreu. Fysisk var de alle hårdt medtagne. Deres vægt var 30—35 kg, og de var hærgede af sygdomme. Og psykisk, ja »— — Da jeg en af de første dage spurgte en tysk fangevogter, hvor mine forældre var, lo han, pegede på gaskammerskorstenens røg og flammer og sagde: »Der er dine forældre.« — — Jeg arbejdede i lejrens tøjkammer og havde til opgave at sortere klæderne efter de gasdræbte. — — Jeg så mine jødiske kammerater gå nøgne til gaskamrene, og en halv time efter blev jeg tvunget til at sortere de endnu kropsvarme klædningsstykker. — — En gang fandt jeg der min broders tøj. — — En gang opdagedes jeg af en SSmand, da jeg forsøgte at organisere lidt mad. — — Jeg var sulten, intet andet end sulten, og jeg kunne ikke lade være. Bange var jeg ikke mere, livet havde jo ingen særlig værdi i lejren. Tyskeren trak sin revolver og spurgte, om han skulle skyde mig. Da jeg svarede ja, sparkede han mig med støvlerne og skreg: forsvind. Han opfyldte ikke mit ønske om at dø. — —«

Eleverne ventede sig intet godt ved ankomsten til den svenske kostskole. Kun resignation, desillusionerethed, skepsis rummede de. Livet var dem en byrde og var uden glæde. De manglede totalt livsmod.

En uhyre vanskelig opgave gik lærerne i gang med. Skolens væsentligste opgave måtte under disse omstændighe-

der være at søge at gengive disse ulykkelige lidt livsmod og tro på fremtiden.

Det gjaldt om at skaffe eleverne et andet erfaringsset om menneskeligt samfund, end det de havde fået i koncentrationslejrarene. Skolen var et kollektiv, alle var dus. Medens de i Tyskland havde været som slaver, skulle de nu opleve en frihedens skole, en skole, der kunne forberede de unge til et demokratisk samfund.

Det krævede stor forståelse fra lærernes side at klare opgaven. Thi eleverne var pessimistiske, initiativløse og mistroiske i den første tid. De troede,

at lærerne på en eller anden måde havde bagtanker.

Man måtte begynde i det små. Kun få undervisningstimer om dagen, desto flere lange traveture og aftenunderholdninger, maskerader, højtlesninger. Trods alt kom næsten alle eleverne til alt, hvad der blev arrangeret, selv om deltagelse var frivillig. Det personlige kendskab, lærerne gennem samtaler om hver enkeltets fremtid opnåede, blev af den største betydning, og lærernes bryderier med legationer o. s. v. med henblik på senere emigration forte dog noget af en tillidsatmosfære ind i lejren.

^{A/s} **ESBJERG**
JERN- OG STAALFORRETNING

**HVAD ØJET IKKE FORMÅR
GØR BRILLEN**
fra

I. MØLLER THORGAARD
GULD · SØLV · URE · OPTIK
KONGENSGADE 75 TELF. 545

*Hele Familien velklædt
paa Konto*

BOLETTE
Esbjerg

Tjæreborg Trævarefabrik

H. Jensen - Balsby
Tlf. 48 - Tjæreborg

Torvegades FISKEHAL
Villy Josefsen

Tlf. 1391 Esbjerg

Bech's Møbelforretning

Torvet — Esbjerg
Telefon 735
Grundlagt 1898

Restaurant »APPEL«

Tlf. 343 - Esbjerg

Hans Madsen

Magasin Petersen

MANUFAKTUR

VARDE

Dette, at man tog sig af deres fremtidsmuligheder evt. i fremmede lande øgede elevernes interesse for den egentlige undervisning, for skulle de udvandre, gjaldt det jo om at være klar til kampen for tilværelsen i et nyt land. Lærerne lagde da også hovedvægten på sprogtimerne. Ganske valgfrit var det

jo, hvad eleverne ville være med til, men netop denne frihed lagde ansvaret hen til den enkelte, og de blev ivrige for at lære noget. Hændte det, at en elev havde forsømt, og de andre f. eks. havde skrevet en engelsk stil, sørgede de altid for at få den gennemgået alligevel. Enkelte holdt sig dog stadig udenfor i fortvivlelse. Men når de uinteresserede elever efterhånden blev ensomme, og når de desuden mærkede de andres fremskridt, kom de tid efter anden alligevel og ville være med næsten alle.

Der blev lagt vægt på at give en aktivtetsbetonet undervisning. I engelsk sang man, der blev lavet (på elevernes opfordring) konversationer, skaffet brevkontakter, indkaldt engelsktalende foredragsholdere og opført skuespil.

Der undervistes i religionskundskab. Antisemitismen, som de alle havde lidt korporligt under, havde givet dem en vis mindreværdsfølelse, men ved gennemgang af gl. testamente søgtes elevernes selvtillid netop som jøder styr-

ket. Samtidig prøvede man at aflive forestillingen om jøderne som det udvalgte folk. Der diskuteredes livligt. Andre religioners grundtanker blev også fremført.

Eftersom de næsten alle var piger, var børneopdragelse et væsentligt fag. Seksualoplysning og børne- og ungdomspsykologi var for de fleste noget ganske nyt og overordentligt fængslende. Lærerne foreslog til slut en stil om børneopdragelse, forslaget accepteredes, og stilene blev skrevet. De afspejlede sorgen over alt det, som disse unge var gået glip af og samtidig ønsket om, at elevernes eventuelle fremtidige børn måtte få en rolig og mere lykkelig barndom.

Karakterer anvendtes ikke, eksaminer heller ikke. Kun eet krav var uomgængeligt: Ville de være med til et fag, måtte de finde sig i at udføre de med faget følgende arbejdsopgaver.

Også i fritidssystemerne^{*} var frivillighedsprincippet rådende. Der blev underholdningsaftener, diskussioner, foredragsserier, musikaftener, skakspil, skiløb, amatørteater og meget andet. Efterhånden indførtes et udstrakt elevselvstyre.

De fleste af eleverne fandt sig ret hurtigt til rette, men der var en del, for hvem det voldte store vanskeligheder. De forstod ikke disse kunstige lærere, som ville tiltales med du, som talte at blive skældt ud, og som var uhørt forskellige fra lærerne derhjemme; de var

Esbjerg Sejl og Presenningfabrik
v/ Henry Andersen
P. Skramsgade 14 - Tlf. 2655
Esbjerg

OVE SCHOUSBO
Landinspektør
ESBJERG, TLF. 30.

ARNE BROCH
Malermester
Englandsgade 34, Esbjerg.

Tømrer & Bygningsnedkeri
Skjoldsgade 96, Esbjerg
Tlf. 4242.

Pedersen & Sørensen
Tømrermestre
BYGNINGS & MASKINSNEDKERI
Havnegade 71 . Tlf. 3683 . Esbjerg

Premiere Souash
Havnegade 162
Esbjerg

Centraltrykkeriet
ESBJERG

H. Hansen og Sønner
Aut. Gas- og Vandmestre
Havnegade 96
Tlf. 1473 - Esbjerg

J. Strandbygaard's
BOGTRYKKERI
Esbjerg

J. Villemoes
Kulforretning A/S
Esbjerg

REVISIONSINSTITUTET
I
ESBJERG

Frigadaire
ESBJERG

RIO SKO
Esbjerg

Blomsterboden
Esbjerg

SKRÆDDERI, HERRE og
DRENGEEKVIPERING
Svend Nygaard
Tjæreborg

P. C. Terling & Co.
ESBJERG

Aage Christensen
FISKEEXPORT
Esbjerg

Akselborg's Skotøjsreparation
Chr. Mortensen
Esbjerg

¹/_s **Europa Fiskeexport**
Esbjerg - Tlf. 1880

rodløse. Somme tider forsøgte de ligefrem at se, hvor langt de kunne gå, inden lærerne »eksploderede«. De knaldede f. eks. porcelæn. Men meget blev nået gennem selvstyret, som især fik indpas på skolen efter Getreus besøg på A. S. Neills skole Summerhill. Nogle elever mødte indførelsen af elevselvstyre med stor modvilje: I lærere vil bare slippe udenom det arbejde, I får løn for!

Der indførtes på et nyt møde et elevråd, der skulle bestå af 4 elever. Dette råd skulle nylvælges hver måned, og det skulle holde møde hver uge. Formandsposten gik på omgang til gavn for selvtillidens udvikling. Forslag skulle indgives i forvejen, protokol føres, alle lærere og elever, havde hver een stemme.

Elevrådet fik stor betydning for hele skoleatmosfæren i gavnlig retning. Kritikken blev mere saglig, og det blev helt klart, at kritik overfor lærere ikke medførte nogen form for repressalier. Andres meninger må tåles.

Et halvt år efter elevrådets indførelse besluttedes det at starte en studiekreds uden lærere, hvor de elever, som ville, skulle referere bøger, der blev udskrevet stilekonkurrencer.

Hvilken gavnlig udvikling, skolen kom ind i, ses bl. a. af, at en pige kom og foreslog Getreu at foreslå hendes stuekammerat til elevrådet. Kammeraten savnede ganske selvtillid, var begavet under gennemsnittet, og hun var den eneste, som ikke kunne ligge tør om natten.

*

I deres svar på opfordringen til at skrive om deres oplevelser før, under og efter skoleopholdet i Sverige udtrykker de fleste elever den varmeste taknemlighed mod lærerne, men adskillige retter en kritik mod skolen på et ganske bestemt punkt, de fandt den for zionistisk, fandt for megen agitation for udvandring til det nye Israel.

Ganske vist kan man ikke på grundlag af lærernes i det store og hele gode

erfaringer med elevselvstyre overføre dette til normalskolen, men det er interessant, at netop denne arbejdsform under de givne omstændigheder blev til velsignelse for skolelivet i Sverige, hvor det stort set lykkedes at gengive de ulykkelige ofre for diktaturet i Tyskland mod på livet og evne til at kunne klare sig i kampen for tilværelsen.

LØGSTØR BYS OG OMEGNS
SPAREKASSE

Carl Fr. Støchel
BOGHANDEL

Tlf. 101 Løgstør

Johs. Bertelsen
FARVEHANDEL

en gros og en detail
Tlf. 19 Løgstør

TOFT NIELSEN
& **MATHESEN A/S**
LEMVIG

Bache Lauridsen
& Pedersen
LEMVIG - Tlf. 36

Erik Linnet
BEDSTED

Thylands Trælasthan 1/5
Tlf. 120 - Vestervig - Tlf. 122

Thylands Bank
AKTIESELSKAB
HURUP - THY

A. Chr. Eriksen
Elektroinstallatør
FARSØ
Tlf. Ranum 115

Holger Neve

Tlf. 29 - LØGSTØR

SPAREKASSEN FOR AARS
OG OMEGN

RANUM BY OG OMEGNS
SPAREKASSE

MARIUS POULSEN
Købmand
FARSØ

Chr. Hjortkjær & Co.
AKTIESELSKAB
AARS

Mejeribestyrer DAM
FARSØ

MORTEN NIELSEN
G.M.-Forhandler
Tlf. 14 - 114
FARSØ

Ojet faar Hvile i Brillen fra Thiele

Bispensgade 6 — Aalborg

Rapport fra international gruppe af tidligere fanger hos nazisterne

En gruppe tidligere koncentrationslejr-fanger har udsendt en »hvidbog«, hvori de anslår, at der befinder sig mellem 10 millioner og 30 millioner mennesker i sovjetiske koncentrationslejre i dag.

Gruppen består af tyskere, belgiere, franskmænd, hollændere og spaniere, der har været i nazistiske koncentrationslejre, og den kalder sig » den internationale kommission imod koncentrationslejr-systemet«.

Hvidbogen, der erklæres at være bygget på vidneudsagn fra tidligere fanger, udtaler, at de sovjetiske koncentrationslejre er blevet et fuldkommen separat samfund med dets egne økonomiske og sociale klasser. Men det er vanskeligt at fastslå med nøjagtighed, hvor mange mennesker, der er fanger.

I 1941 var der 80 korrigerende arbejdslejre i Sovjetunionen, heri ikke medregnet arbejds-kolonier, særlige kolonier og de talrige fængsler i alle russiske byer. Den vigtigste lejr var Sevostlag i det nordøstlige Sibirien. Efter sigende hav-

de den tre millioner fanger i 1940. Dette tal er sandsynligvis steget til fem millioner i dag, hedder det i hvidbogen.

Ifølge hvidbogen er den officielle arbejdsdag på 10 timer, og søn- og helligdage overholdes. Men det hævdes videre i bogen, at i virkeligheden overholdes disse officielle regler ikke. Fangerne arbejder i 12-14 timer daglig, ofte 4-5 timers rejse fra lejren, og søn- og helligdage overholdes kun af og til.

Kommissionen har yderligere udsendt to hvidbøger, henholdsvis om det spanske straffesystem og de græske koncentrationslejre. I Spanien er der mindst 30.000 politiske fanger — ca. en fjerdedel af alle fanger i fængslerne, hedder det i bogen. Man har ikke fundet beviser for, at koncentrationslejre efter nazistisk mønster eksisterer i Spanien.

I Grækenland eksisterer der koncentrationslejre i Trikkeri og St.-Eustrate henholdsvis for kvinder og mænd. Antallet af fanger er i alt 1694, et lavt tal i betragtning af den kraftige modstand, regeringen var ude for under borgerkrigen, konstateres det i hvidbogen om Grækenland. Forholdene i lejrene er ikke umenneskelige, og fangerne tvinges ikke til arbejde. Føden er lige på grænsen af det tilstrækkelige. Dødeligheden er normal.

Jensen & Stampe

Hammerum

AKTIESELSKABET N. Raackmann- Papirvarefabrik

HORSENS

$\frac{1}{8}$ Kolding Exportslagteri

KOLDING

HORSENS TRÆLASTHANDEL $\frac{1}{8}$

Dansk Kafferisteri

Aktieselskab

Kolding

Brdr. Volkerts Fabrikker $\frac{1}{8}$

Kolding

AKTIESELSKABET

HORSENS SØLVVAREFABRIK

BRDR. W. & S. SØRENSEN

$\frac{1}{8}$ JENS LAURSEN og SØNNER

Skibsbyggeri . Maskinfabrik . Entreprenører

TLF. 78 - 375

STRUER

Hans Hansen

Sølvsmiede A/S

Østergade 3 — Kolding

$\frac{1}{8}$ Arbejdernes Fællesbageri

Horsens

Bang og Olufsen $\frac{1}{8}$

Landbosparerkassen
i Horsens

»Frankrigs Lidice« blev ødelagt ved brand efter at tysk afd. havde dræbt 642 mænd, kvinder og børn

Den 10. juni 1944 omringede en afdeling tyske soldater, der var på tilbagetog efter de allieredes landgang i Normandiet, den lille landsby Oradeur-sur-Glane i departementet Limousin. Alle byens beboere blev drevet sammen på torvet. Mændene blev ført til lader og stalde, hvor de blev skudt ned. Kvinder og børn førtes til kirken og dræbt med gas. Derefter satte tyskerne ild på hele byen, der endnu ligger i ruiner, ganske som man fandt den efter at tyskerne var draget videre. 642 mennesker, deraf 246 børn blev dræbt. Kun fem mænd, en kvinde og et barn undgik at dele skæbne med landsbyens øvrige beboere.

Der har i Frankrig været en proces, hvor der rejstes anklager mod

de tyskere, som det er lykkedes at identificere som deltagere i udåden. Det drejer sig om 21 underofficerer og menige.

Dommen gav anledning til kraftige demonstrationer, regeringen greb ind og dennes afgørelse gav anledning til nye demonstrationer.

Der redegøres for formerne for opstanden og dens størrelse.

I kapitlerne skelnes mellem den religiøse opstand, den borgerlige opposition, den militære modstand samt arbejdernes og de intellektuelles modstand.

Der følger en række dokumenter, hentet fra Gestapos arkiv og fra selve modstandsgrupperne.

Der er også nogle sider med dagbogscitater, vers og de sidste breve.

Den foreliggende bog bærer præg af megen grundighed. Der er flere års arbejde nedfældet i den, og det har været hensigten hos bogens fædre overfor hele Tyskland samt nabolandene at dokumentere en aktiv modstand indenfor Tysklands egne grænser i de forrykte Hitler-år.

Vi skal senere bringe en nærmere omtale af bogen.

Nyt tysk værk om den tyske modstandsbevægelse

Rowohlt-forlaget i Hamburg har udsendt et digert værk på 348 tætrykte sider under titlen: Den lydløse opstand, beretning om det tyske folks modstandsbevægelse 1933-45, udgivet af Günther Weisenborn, under medvirkning af Richard Huch, Walter Hammer og Guntram Prüfer.

Som indledning skriver Martin Niemöller om nedkæmpningen af den tyske modstand.

Ribe Urremme og Etuifabrik

v/ H. Keldorff-Jepsen

Tangevej 27

Carl Pedersen

Aut. Elektro-Installatør

Tlf. Ribe 125

Lædervarefabriken RIBE

v/ P. Kastrup

Ribe

RINGKØBING FISKEEXPORT OG FILETFABRIK

Tlf. 376 Ringkøbing Tlf. 491

N. P. HOLM's

BOGHANDEL

Bredgade 16

Ringkøbing

L. S. Sørensen

FISKEEXPORT

Ringkøbing Tlf. 78 - 79

$\frac{1}{8}$ P. LAURITSEN

Aars Varehus

$\frac{1}{8}$ Bjerregaard, Noe & Co.

Randers

Brdr. Trillingegaard

Ringkøbing Tømmerhandel

Tlf. 301 - 2 Lin.

Postkonto 11764

AKTIESELSKABET Hadsten Mølle

JENS ANDERSEN

Byens Hjørne

Ribe

RIBE DISKONTOBANK

AKTIESELSKAB

Verner Bottelette

Guldsmed - Urmager - Optiker

Ribe

Tysk ungdom mellem Øst og Vest. Vandrefuglene

Før krigen hørte man tit unge tyskere anke over, at de ikke fandt rigtig forståelse i udlandet. »Man spørger os efter vore organisationer« sagde de, »og det er jo dem, vi vil afskaffe. Vi er en »Bevægelse« og ingen forening. Men hvem fatter det udenfor Tysklands græn-

ser?« Ja, hvem fatter det? Vil vi grade, hvad der rørte sig og atter spirer frem i en elite af den tyske ungdom, så må vi igen til kilden af alle disse »Ungdomsbevægelser« i Tyskland, til »Vandrefuglene«.

Det er dog ganske ligetil vil nogen mene — et slags vandrelaug.

Netop denne nærliggende opfattelse er et fejlsyn, mange gør sig skyldige i. »Vandrefuglene« var virkelig en »Bevægelse«; om man vil: et oprør blandt tidens gymnasiaster omkring århundredskiftet og derefter. Den var simpelthen en revolte mod prøjserånden, imod alt hvad den gang var autoritet, en genopdagelse af »Mennesket« i et rige og en tid, der var fyldt med beundring for maskiner, disciplin og præcision. »Vandrefuglene«, overklassens børn, blev vagabonder i protest mod de voksnes forsøg på at knæsætte ungdommen. Og vandrefuglene opdagede på deres eventyrlige togter almuekulturen, folkeviserne, sagn og myther; i det hele taget gammeldags landliv som et fristed for teknikken og modernismens fremtrængen. Grundtvig og hans syn på »Folket« var ikke ukendt blandt disse første vandrefugle. Med luth og store rygsække kom de også til Danmark og besøgte folkehøjskolerne. Man var glade for dem, det var sympatiske unge mennesker, ingen prøjsere — i hvert fald ikke af ånd. De var romantikere i protest og oprør mod deres omgivelser.

Men årene gik — og en skønne dag kom de samme vandrefugle

CHR. LØGSTRUP

Klude . Jern . Metaller — Galvaniserings Anstalt
Tlf. 3700 — Randers

H. F. Christiansen ^{A/S}

CYKLER — LANDBRUGSMASKINER — RADIO
Randers

HEJL & CO. ^{A/S}

SØLVVAREFABRIK
RANDERS

Kjølner »Silver House«

Raadhusstræde 15, Randers

Tlf. 1088

KJELDSSEN & LARSEN ^{A/S}

Randers

Chr. Andersen

Nr. Boulevard 12

Entreprenør

Randers

VILLADSEN og SØN

Bjerringbro

SKIVE TØMMERHANDEL ^{A/S}

TELF. 33—34

SKIVE

Postgiro 48.152

C. W. S. Svineslagterier ^{A/S}

Herning Svineslagteri

Skive Lastbilcentral A S

Telefon 979 . 980 Kan omstilles 665

Restaurations - Servicestation
Dieselolie - Smørelie - Vask - Smøring

JUNGS BOGHANDEL STEPHAN AGGER

Skive.

igen til Danmark. De havde dog byttet luthen med geværet og ryg-sækken med tornysteren. De besatte landet, og kunne ikke forstå, at man viste dem den kolde skulder. Hvad var der sket med den tyske ungdom i den mellemliggende tid?

Det skæbnesvangre skred

Vandrefuglene havde ingen formand, ingen paragraffer, ingen dirigentklokke — de var jo ingen forening. Alt, de lavede, skete på trods af den ældre generations levemåde. Det var ikke medlemmerne, der udkårede deres »Høvding«, nej, det gik nærmest omvendt til. En af de unge omgav sig med sine venner, og de dannede så et fællesskab — deres øverste hed Karl Fleischer, en ung student. Han døde for nogle år siden, ensom og forladt som en skuffet gammel mand, hvis livs ide var mislykkedes.

»Min mening var«, sagde han til mig, »at vi unge også som ældre skulle holde sammen i en slags klub eller loge som et uafhængigt samfund, der gennemsyrrer, kontrollerer og tøjler statens almagt.« »Altså en stat i staten?« spurgte jeg, Karl Fleischer bekræftede. »På grund af tyskernes indgroede autoritetstro er det nødvendigt at be-

vare de unge for alle statsorganisationer. Så længe vi var en bekæmpet og hånet opposition, der hævdede individets frihed, så længe var alt i orden. Men tiderne skiftede, vore modstandere følte, hvor farlige vi var, og de vidste, hvordan de kunne tage brodden fra os. De gav simpelthen den oprørske ungdom al den støtte, man kan tænke sig: vandrehjem, tilskud til rejsepenge, rabat på jernbanen, friere opdragelse, og de sendte deres egne folk ind i vore grupper som ledere. Vi blev en organisation. Vi fik det rart. Der var jo intet

mere at opponere imod. De ældrede gik pludselig med os. Før sov vi i laden hos bønderne, nu byggede man os paladser midt i landskabet. Vor stil blev efterabet. Formen havde de, men ikke ånden fra den gang! Og så en skønne dag kom Hitler, malede et stort hagekors ovenpå det hele og overtog »organisationen«, som let blev det, den forlængst havde været: Statsungdom.

Den ny ungdoms tre generationer og deres opdragere

Forleden dag mødte jeg på lande-

G. Falbe-Hansen

BRØDREGADE 6

RANDERS

C. J. ANDERSEN

Sagfører

RIBE

Hans Knudsen

JERN & STAALFORRETNING

Tlf. 3040 - 5 Lin.

Sønderborg

Jensen & Striegler

ACCUMULATORFABRIK

Randers

ALFRED TVENSTRUP

GULDSMED

Randers

Reserveret

Bryggeriet »THOR«

Aktieselskab

Mineralvandsfabriken „Cito“ A/S

Randers

vejen fra Roskilde til Korsør to unge tyskere iført en ejendommelig påklædning: En matrosbluse uden krave, korte bukser og mægtige rygsække med et lille sort-rød-gyldens flag. Denne dragt var mig ikke ukendt, og jeg råbte til dem på må og få et trylleord: »d. j. 1.11.« De lyttede forbavset, kom hen til mig og spurgte, om jeg var en af deres. »For mange år siden«, sagde jeg. »Men Deutsche Jugendschaft vom

1. November« blev dog forbudt af Hitler og forsvandt som tiden gik. »Og genopstod« lo de unge. »Nu for nogle år siden. Der var jo nogle af de ældre, der overlevede, og de har givet ilden videre.« En bil kom kørende, de rakte tommelfingeren i vejret og forsvandt. Jeg mødte dem og senere andre i Tyskland, især i de øverste klasser på gymnasierne. De holder ikke meget af amerikanernes »Genopdragelse«. »Man kan ikke forplante Vestens ideer til os« mente en af dem. »Vore historiske forudsætninger er dog helt anderledes. Vi vil nu engang ikke gå ind i den bås, som besættelsesmagten har lavet til os, og slet ikke i den, partierne ønsker. Vi vil bare have lov til at være os selv, og det er det sværeste for tiden i Tyskland. Alle bejler til os — og siger vi nej, så råber de: Fascister! kommunister! Vort virkelige navn hædrer man os ikke med: vi er liberalister. Men dem er der ingen, der ved noget om«.

De yngste tyskere, de der nu går i de øverste klasser på skolerne eller begynder på universitetet, de

er de bedste, selvom man kan være skeptiske overfor deres opdragere. »Må jeg se Deres skole«, sagde jeg fornøynlig i en sydtysk by til Oberstudienrat Direktor W., »og måske overvære en undervisningstime?« Jeg sagde det lige så frimodigt, som jeg havde gjort det så mange gange i Danmark som emigrant. Direktør W. slog sig forundret med den flade hånd på panden. »Herregud«, råbte han, »dette er aldrig sket før i min levetid. De vil sådan uden videre, ganske jævnt og ligefremt gå ind i en skoleklasse! Som fremmed! Kan man det i Danmark?« Han var forbavset over at høre om vore frie forhold og bekræftede: Sådan burde det jo også være i et demokratisk Tyskland. Men vi har langt igen. Tænk nu dette her: Jeg er den eneste virkelige antinazist her på skolen. De tidligere lærere, som først blev afskediget, er efterhånden sluppet ind igen. Jeg har skjult modstand at kæmpe med, når jeg vil gennemtrumfe en reform.«

Amerikanerne og briterne har i tidligere nazipaladser indrettet foredragssale og biblioteker med gratis adgang for hele befolkningen. De findes i næsten hver tysk by og besøges flittigt netop af ungdommen, der opfordres til at deltage i diskussioner; og hvilke studier kan der ikke gøres ved disse lejligheder. Vil man generalisere, så kan man i flæng sige: De mest ivrige nationalister, der ikke har lært noget af sammenbruddet, findes iblandt dem, der nu er omkring de tredive, de, der var førende i Hitler-ungdom og blandt SS-erne, de blev ammet med illusioner og har giften i sig endnu. Så kommer de lidt yngre, der lige nåede at blive

Randers Dørgrebsfabrik

Randers

A/S Randers Dampvaskeri

Engsko Møllestensfabrik A/S

Møllestengade 13
Strømmen - Randers

Just Abildgaards Eftf.

Otto Kragh's A/S
Randers

Centralgaragen

v/ Svend Ebdrup
JERNBANEGADE 4,
RANDERS - TLF. 760.

Firma W. R. F. Bang

SKOTØJSFABRIK
RANDERS

Bagemestrenes

Rugbrødsfabrik
Thorsgade
Randers

RANDERS KORN A/S og Foderstofforretning

Randers

V. Mikkelsen

VESTERPORTS
KONFEKTUREFORRETNING
Tlf. Randers 3371

Anders Mønster

URE - OPTIK
Tlf. 708
Raadhusstræde - Randers

A/S Carlsberg, Haslund og Faarup

TEGLVÆRKERNES
SALGSKONTOR

Randers

RANDERS SPECIALOPTIK

Scheel Paulsen
Brødregade 20 - Randers

Andelsmejeriet

„BALTIC“

Ulstrup - Tlf. 59

JENS MØLLER

BOLIGMONTERING
Raadhustorvet 3
Tlf. Randers 615

Randers Handskefabrik

Randers

skuffede af nazismen, de er skeptiske overfor enhver og alt; de vil ikke mere fanges for et program eller en ide; det er, som om de slet ikke mere tør bare indlade sig på et venskab af frygt for, at der kan kræves et ansvar og en forpligtelse af dem; frihed er for dem ensbetydende med at være ener. Og endelig er der de tyveårige og derunder, de fylder vandrehjemmene, landevejene og mødestedene; deres øjne er blanke, deres begejstring frisk og uplettet. Men hvor tyer de hen, hvem formår at fange deres ildhu?

Ensom ungdom

Tyskland er delt i Øst og Vest, men også i en nordlig protestantisk og en sydlig katolsk del; og det er netop den sidste, som med den katolske kansler Adenauer i spidsen, der for tiden giver tonen an. Desuden har vi Berlin, som indtager en særstilling. Lad os begynde her!

Jeg besøgte mit gamle gymnasium — efter et foredrag i Berlins »Amerikahaus«. Som elever havde vi tit ønsket, at vor skole skulle brænde om natten: opdragelsen var hård og prøjsisk, vore lærere optrådte som autoritetspersoner, aldrig som gode venner. Da jeg nu efter mange års forløb kom til stedet igen, så jeg, at husene omkring var brændt, men den gamle kaserneagtige skolebygning stod uskadet. Tegnslæreren viste mig nogle akvareller malet af de ældste børn; og dybt grebet oplevede jeg i nogle få minutter, hvad der i dag rører sig i disse unges sind. Der var et billede med to børn, der legede med en »blindgænger« i en ruin. Bag dem stod døden med en le, foran dem en kiste. En stemning af

uhygge og utryghed forøgedes ved sorte og skarlagensrøde farver. Så var der en akvarel med maskeklædte folk, der slår sig løs i en fandenivoldsk livsglæde ved et karneval — men selv livsglæden synes dødsmerket, hektisk og uægte. Et tredje billede: en drømmende kolonihave. Lige over dette var der et billede af samme unge kunstner. Det var en sygestol, hvori der sad en blind, der havde fået den ene arm amputeret; og ved siden af stolen står en lille, forskræmt for at passe på. Endelig en akvarel af en dreng, der bor i og præges af Østsektor. Han maler ikke mere med fantasien, men med hjernen: bare et stort, gennemkonstrueret funkishus. Der er ingen problemer mere, ingen menneskelige kvaler, ingen medlidenhed eller samvittighed — eller bare barneleg — det er en knibsk, intelligent, kold ingeniørtegning.

»Den unge generation er ikke mere romantisk«, sagde skolens rektor til mig. »De sværmer ikke mere ved lejrball med sentimentale sange og folkedans. Disse tider er

forbi. Jeg har selv været vandrefugl — og det er vor romantiske generation, der nu skal opdrage en meget nøgtern ungdom. Da jeg kom her til denne skole kort efter kapitulationen var der ingen, der kunne synge mere. Tænk i Tyskland, musikkens hjemstavn, var sangen forstummet! I dag interesserer man sig kun for tekniske problemer.« Vi gik henimod vinduet og så, hvordan drengene i gården legede med modelflyvere, der hvor vi engang

A/S I. N. Bech
GLAS EN GROS

Randers

Laksø

RANDERS AUTOMOBIL-
CYKLELAKERERI

Kloster Sølv

Raadhusstræde 7
Tlf. 273 Randers

Kjær Knudsen

Randers

H. BECKER & CO.

MASKINFABRIK
Dronningborg
Randers

HECTOR

Randers

Thorups Radio

Randers

E. Bundgaard

Randers

**Bjerringbro
Motorcompagni**

A/S Chr. Boldsens Eftf.
JERN- & STAALFORRETNING

Randers

V. Moesgaard Nielsen

Aut. Elektroinstallatør
Tlf. Randers 534

**A/s Bjerringbro Korn
og Foderstofforretning**

Vilh. Nellemann A/s
AUTOMOBILFORRETNING

Randers

**KJELLERUP
DESTRUKTIONSANSTALT**

Tlf. 213

Kjellerup Tarmhandel
v/ Harry Nielsen

Tlf. 234 - Privat 134

under de samme træer for mange år siden havde gået og diskuteret om Plato, Budha og Nietzsche.

»Een ting er alle unge i Vesttyskland dog fælles om«, fortsatte rektor, »deres had mod Øst. Men selv har de ingen livsopfattelse at svare med Vi var dengang en »bevægelse« med egne love og egne tanker; vore sønner mangler det initiativ; de lader sig styre, de lader sig påvirke og de »organiseres.« Der mangler den oprørske ånd, der vidner om liv. Og et flertal er helt passive.«

Grunden til disse forhold er dog ikke svær at finde. Kampen for tilværelsen levner ingen tid; man stod på bar bund, der var ingen idealer at falde tilbage på; for den, der søger efter et holdepunkt ovenpå Ragnarok, åbner sig i første omgang værdier, der har overlevet, som f. eks. kirken, socialismen og sporten. Det er også forståeligt, at kun en trediedel af den tyske ungdom foreløbig har fundet vejen til et nyt fællesskab. De største er de evangeliske og katolske organisationer. Så følger sporten og omsider den neutrale fagforening, så social-

isterne og endelig spejdere og lignende vandregupper.

Denne statistik er dog ingenlunde et barometer, der viser, hvilken retning den tyske ungdom vil slå ind på. Den viser bare de ældres omhu for de unge. Hvad der rører sig dybest inde i dem, fortæller de omtalte billeder mere og bedre om. De vidner om ensomhed. Og de trygler om kærlighed.

Politik — ungdommens skæbne?

Der var opmarch i Østberlin: F. D. J. (Freie deutsche Jugend) med fanfarer og faner, ligesom i Hitler-tiden. De teede sig vældig kommunistisk. Men fik man dem på tomandshånd og talte til dem som indfødte fra Berlin, så fik piben snart en anden lyd. »Berlin giver den bedste anskuelsesundervisning i emnet: Øst og Vest«, sagde en af dem til mig, »men værre står det til for vore kammerater i provinsen. Der bukkes mange under for propagandaen«.

Utallige sniger sig den dag i dag gennem skovene ved zonegrænsen. Alle, man taler med, har kun eet ønske for dem, de efterlod mod øst: bare Tysklands enhed

kommer i år og frelser de tilbageblevne. Enhed for enhver pris. At de må betale en pris til russerne er de klar over — og de vil gerne betale med en del af deres personlige frihed. En høj pris, som kun en desperat betaler.

»Vi vil betale med, at Tyskland forbliver absolut neutral og værner denne neutralitet«, mener derimod vestberlinerens socialdemokratiske overborgmester, og det samme mener en stor del af Nordtysklands befolkning. »Utopi«, svarer Adenauer og katolikkerne, og deres hjertes tanke er: Nu er timen inde for sydtysk, vestorienteret ikke-prøjsisk politik. »Frihed er vigtigere end enhed. Vi vil indlemme os i vestmagternes forsvarsalliance. Derefter kan vi tale med russerne.«

Disse anskuelser genspejles i de tre store ungdomsorganisationer: Det evangeliske (Arbeitsgemeinschaft der ev. Jugend Deutschlands), den socialdemokratiske (»Falken) og det katolske forbund (Bund der deutschen kath. Jugend«).

HANS RÜTTING

Fortsættes

H. ULF NIELSEN

Aktieselskab . AALBORG

Murermester M. Thomsen Støtt

Kong Christiansgade 6, Aalborg

ANDELSKARTOFFELMELSFABRIKEN

Vendsyssel . Dybvad . Tlf. 115

Skågen

Fiskeauktion

Ethvert brev bør forsynes med vore smukke mærkater i farvetryk.

Vi har to at vælge imellem:

1. Bernadotte-mærkatet med hans billede.
2. Kammeraternes Hjælpefonds mærkat.

Begge mærkater foreligger i ark med 25 stk. à 10 øre og fås ved at indsende beløbet til giro 780, Kammeraternes Hjælpefond, St. Kannikestræde 10, Kbh. K.

De indkomne beløb går til fondens hjælpearbejde.

Brødrene Danielsen

Frederikshavn

»Gamma« Motorfabrik $\frac{A}{S}$

Frederikshavn

9. april 1940-5. maj 1945

— Jeg sidder og læser for — jeg ved ikke hvilken gang — i »Pigtraad«s februar-nr. Hvert eneste nummer af bladet bringer os jo »gamle minder«; minder, som for os står uudsletteligt for hele livet, skriver overbetjent Witte Kring.

Jeg kom til at tænke på, at vi nu nærmer os en af »milepælene« — den 9. april — og blandt en del gamle vers, som jeg gennem tiderne har skrevet, fandt jeg vedlagte frem, som jeg skrev umiddelbart efter kapitulationen:

En morgen tidlig — det var i april,
de sorte fugle de fløj imod nord,
det var, som solen den misted' sit
smil,
og skyer sænked' sig ned mod vor
jord.

✱
Og skæbnen banked' på Danne-
vangs dør,
den knuged' — krysted' os ind
i sin favn,
vi mærked' alvor, hvor smilet
var før,
de tyske horder besatte hver havn.

✱
Fem år i rædsel — fem år under åg,
med mord og skændsel — med
vold og brand.
Nazismens ondskab mod jorden
os drog,
men frihedens bauner blev tændt
i vort land.

Den sejge vilje — det stålsatte sind,
som præged' alle og hærdede den,
der satte livet for friheden ind,
forvanded' drenge til friggjorte
mænd.

✱
De onde tider — de fem lange år
vi kæmped' stædigt mod ond-
skabens brand,
og frihed sejred' — trods død og
trods sår,
det onde knustes, — og frit blev
vort land.

Mammen & Drescher A/S

Aalborg

THUEN

AALBORG

N. K. Strøyberg & Co.

NYHAVNSGADE 11
AALBORG

SPAREKASSEN
for
SKAGEN OG OMEGN

Holger Andersen
Købmand
HØRBY

MAGASIN
SKJØDT OG MOURITSEN

Bispensgade, Aalborg

Journalistens og opdagerens arbejde ligner hinanden — dog skal journalisten hver dag fylde spalterne, medens opdageren ingen pligt har til hver dag at fylde arresten.

Kriminalkommissær
C. M. Bjerring.

* *

I Amerika uddanner man sig til millioner, i Tyskland til militær og i Danmark til præliminær.

Johan Skjoldborg.

Bureau for dødserklæring

Familien Landsberg savnes...

Har nogen set den 7-årige Hendel eller den 13-årige Chaim — eller deres forældre Jaakow og Frieda Salamon? Før krigen boede de i en lille lejlighed i den polske by Czenstochowa — i Targowa-gaden, men senere flyttede de, og siden 1942 — i de første uger af juli, hvor røgen vældede op fra

krematorieskorstenene i Auschwitz — har ingen set dem...

I fjor besluttede F.N. at oprette et organ, hvis opgave det skulle være at legalisere hundredtusinder af savnede personers død. I oktober i fjor begyndte det sin virksomhed i Geneve under navnet »The International Bureau for Declaration of Death«. En dødserklæringsdom med international gyldighed kan have betydning i arvespørgsmål og i en række andre juridiske anliggender. Den giver efterladte ret til at aflægge den tvivl, der må overvindes, før livet kan gå videre.

Det nye bureau offentliggør i sin bulletin, der foreløbig er kommet to gange, og som fremtidig skal udgives en gang om måneden alle henvendelser om dødserklæringer. Den bringer f. eks. lister over Landsberg- og Salamon-familien. Her beskrives i lakoniske vendinger det sidst kendte opholdssted som koncentrationslejre eller ghettoer.

Med bureauets bulletin opnår man den størst mulige sikkerhed for, at ingen oplysninger om savnede går »til spil«. Tidligere er savnede kun blevet efterlyst i deres eget land, mens det meget vel kan tænkes, at de har mistet livet eller er forsvundet udenfor dette lands grænser. Nu sendes bulletinen til alle lande, der er tilsluttet en international konvention, og de myndigheder, der behandler den enkelte sag, afsiger ingen dødserklæringsdom før tidligst tre måneder efter, at den forsvundne er blevet efterlyst i den internationale bulletin.

Fra de tilsluttede lande modtager bureauet rapport om hver enkelt sag, der ønskes taget op, og man undgår derved parallelsager, rejst i andre lande af den forsvundnes øv-

AALBORG BYS OG OMEGNS SPAREKASSE

AALBORG

EDVIN JOHANSEN

DAMERNES MODEHUS

Bispensgade 16 — Aalborg — Tlf. 5983

RESERVERET

B. BECH's
SALATFABRIK ^{A/S}

Box 93 - Aalborg

^{A/S} BRØDRENE BENDTSEN

Aalborg Trælasthandel

^{A/S} ADOLPH HOLST

AALBORG

Østvendssysels
Andelssvineslagteri

SÆBY

^{A/S} SÆBY SKOTØJSFABRIK

rige slægt. Enhver afsagt dom rapporteres ligeledes til bureauet, der offentliggør den i bulletinen.

Den nye bulletin sendes ikke blot til de tilsluttede landes regeringer, men tillige til en lang række internationale organisationer — som for eks. det internationale Røde Kors.

Bureauet ledes af doktor A. F. Schmietzer, der tidligere har været Den internationale Flygtningeorganisation IRO's juridiske rådgiver.

Nye, interessante enkeltheder om Bernadottes befrielsesaktion for danske og norske k-z-fanger

De hvide bussers togt fra Sverige til tyske koncentrationslejre under grev Folke Bernadottes ledelse er nylig draget frem igen under synsvinklen: Er det arbejde, Himmlers massør, dr. Felix Kersten, gjorde, blevet overset? Har man ensidigt fæstnet sig ved den nordiske indsats og overset en skjult faktor af afgørende betydning for aktionens gennemførelse? Spørgsmålet er nu rejst af den britiske historiker Trevor-Roper i en artikel i tidsskriftet »Atlantic«, hvori også findes den påstand, at Bernadotte nægtede at overføre jødiske fanger til Sverige.

Det er ikke draget frem for at forklejne Bernadottes indsats. Uanset forspillet karakter må man fastholde, at den i sig selv er en bedrift. At redde tusinder ud af Det tredje Riges brændende ruiner, at dirigere spillet med Himmler som modpart og obergruppenführer Kaltenbrunner som direkte modstander — det var forbeholdt en mand med grev Bernadottes autoritet, med

THORNDAL

Løkkegade 16 Aalborg

BLYANTFABRIKEN VIKING

ISLANDS BRYGGE 63

København S.

J. P. Jensen & Co.

Aalborg

BANG og KRONBO

VESTERAA 13, AALBORG

TLF. 3467

Fa. HANS JENSEN

A/s LAUGET . Aalborg

Carl Christensen & Co.

Adelgade 6, Aalborg

A/s Cylinder Service Co.

Fabrik for Motor-Service — Automobilreservedele en gros
Sct. Hansgade 3, Tlf. 8470 - 8479, Aalborg

CHR. SIMONI

Aalborg

AALBORG
STORMAGASIN

Herre- og Drengetøj

Tlf. 213 - 8913

hans forhandlingsevne og klart motiverede holdning.

En af de få danskere, der havde direkte kontakt med det arbejde, hvis resultat blev De hvide Bussers

togt, er landsretssagfører *Ernst Petersen*, Odense. Hvad han har at sige om forspillet, kan kort sammenfattes således:

— Tanken om at føre skandinaviske koncentrationslejr-fanger fra Tyskland til neutralt område opstod faktisk i samme øjeblik, de tyske besættelsesstyrker i større stil begyndte at overføre fanger fra besat område til Tyskland. For Norge opstod problemet først, og det konkrete forslag, som siden virkelig gjordes, blev fremsat fra norsk side.

Da det hurtigt blev klart, at den svenske regering ikke kunne stå som formidler, vendte man sig til svensk Røde Kors, og Bernadottes forhandlinger med Himmler begyndte. At klarlægge Felix Kerstens indsats er vanskeligt, men følgende dækker opfattelsen i Stockholm un-

der krigens sidste fase: På et eller andet tidspunkt gik forhandlingerne i stå på grund af stærk modstand fra bestemt side på tysk hold.

Man var i Stockholm af den mening, at modstanden kom fra rigsleder Martin Bormann, skriver Fyns Tidende.

Her kommer så Felix Kersten ind i billedet, og det var den helt overvejende opfattelse, at han — formentlig gennem påvirkning af Himmler — hjalp forhandlingerne over dette døde punkt og dermed leverede et afgørende bidrag til, at aktionen kunne gennemføres. Det er direkte usandt, at Bernadotte nægtede at overføre jøder til Sverige.

Hvem er Felix Kersten?

En præsentation af dr. Felix Kersten vil være på sin plads her. Han er finne af fødsel, boede før anden verdenskrig gennem mange år i Holland, hvor han bl. a. var læge for prins Henry, dronning Julianes far.

Siden blev han Himmlers læge, og Kerstens talent som massør blev tusinders redning. Det står fast, at Kersten hos Himmler fik udvirket, at en ellers af alle tyske instanser akcepteret plan om simpelthen at ødelægge koncentrationslejrene med deres tusinder af fanger blev opgivet.

Direkte fik han Himmler til at gå ind på, at 3500 jøder blev overført til Sverige med skib, og han gjorde

WILH. BURMESTER'S BOGTRYKKERI

Algade 9 Aalborg

Konditor A. Færgemann

Konditori »Hjørnet«

Bispensgade 4 Aalborg

V. SØRENSEN LANDBRUGSMASKINER CYKLER

Kjellerupgade 8 Aalborg

S. Nørgaard

BAGERMESTER

Langelandsgade 2 - Tlf. 5690
Aalborg

G. Metscher KOMPAGNIHUSET

Bispensgade 1 - Tlf. 2610
Aalborg

Mikkel Andersen

Aalborg

1/5 S. P. Radio

Rymsgade - Aalborg

Harald Jensen

Vesterbro 111
Aalborg

A. LYHNE URE OG OPTIK

Jomfru Anegade 6
Telf. 9300 Aalborg

V. Mortensen

Juvelér & Guldsmed

Bispensgade 22 - Aalborg

„HERNING“

Carl Davidsen

Algade 10-12 Aalborg

Fa. Zima

AUTO ELEKTRO
AALBORG

Alt i FOTO

Kjærulffs Eftf. (H. Knudsen)
Gravensgade Aalborg

Bertha Hupfeldts Eftf.

J. Mortensen & M. Christensen
Tlf. 1274 - Giro 48399
Bispensgade 15, Aalborg

Ejnar Pedersen

KOLONIAL - MATERIAL
FARVEHANDEL
Tlf. 13 - Dronningelund

Magasin „SKOTT“

Vesterbrogade 121
Tlf. 210 Aalborg

„Nordjylland Trikotage“

Marius Jørgensen
Aalborg

Nordisk Skotøjsmagasin

Algade 30 — Aalborg

umådelig meget for hollandske fanger i Tyskland.

Efter krigen blev han kaldt til Holland, hvor prins Bernhard egenhændigt overrakte Himmlers mas-sør en høj hollandsk orden, — gjorde Kersten til storofficer af Oranje-Nassau ordenen.

Forarbejdet

Og her er så landsretssagfører Ernst Petersens beretning:

— KZ-fangernes skæbne måtte for norske og danske instanser i Stockholm blive en presserende opgave at søge en løsning på. Foreløbig kunne denne opgave defineres som værende den at skaffe oplyst, hvor mange der blev sendt til Tyskland, hvem der kom af sted — og hvor de havnede.

Jeg blev i Stockholm leder af det kontor, hvor arbejdet med registrering af danske KZ-fanger blev samlet. Nordmændene havde et tilsvarende kontor, og vi stod i nøjeste samarbejde og udvekslede regelmæssigt oplysninger. Der var allerede på det tidspunkt et effektivt norsk efterretningsvæsen i Tyskland, så vi nød godt af bitre norske erfaringer.

At finde frem til de skandinaviske KZ-fanger var ikke altid let, men tyskerne hjalp os ganske godt i det arbejde. Til fanger, hvis placering vi ikke kendte nøjagtigt, sendte vi dels fra Stockholm, dels fra Danmark gennem Røde Kors, små pakker, og så indgroet er tyskernes pedantiske grundighed, at

de kvitterede pligtskyldigst for pakkerne ved modtagelsen, hvilket for os var en bekræftelse på fangens tilstedeværelse.

Så undslap der enkelte fanger, og de var værdifulde kilder. Endelig udnyttede jeg flittigt en gammel forbindelse i Tyskland, generalagenten for Odense ægforretning, og når alt andet var forsøgt, var der regulær bestikkelse tilbage.

Da hele dette arbejde i efteråret 1944 var tilendebragt, vidste vi praktisk taget, hvor hver enkelt fange befandt sig — også folkene på udkommando, og den underretningsstandard blev naturligvis opretholdt gennem stadig a jour-føring.

De to muligheder

Der blev derefter arbejdet ud fra to muligheder: Den at få fangerne overført til neutralt område og —

hvis det ikke lykkedes — da at få gennemført aftale med de allierede, der sikrede fangerne særbehandling ved en besættelse af Tyskland.

HOLLES CONDITORI

AALBORG

VELKLÆDT PAA KONTO

»BOLETTE«

Algade 21 Aalborg

Ingemann Mikkelsen

Skrædermester

Algade - Tlf. Aalborg 5399

Stentoft & Pedersen

Snedkermestre

Algade 53 - Tlf. 1302 - 2086
Aalborg

Carl Pedersen A/s

Urbansgade - Aalborg

Aalborg

Læderhandel A/s

Slotsgade - Aalborg

1. KLASSES BAGERI

A. H. Frostholm

Algade 20 Aalborg

Hjalmar Wendelboe

Aalborg

URMAGER Herman Kaas

Gravensgade 5
Aalborg

Terpa

Sankelmarksgade 15
Aalborg Tlf. 6804

Fa. Jul. Jacobsen

Løkkegade 18 - Aalborg
Tlf. 582 (to Linier)

Limfjord Hummer

Valdemar Worm

Aalborg

DRONNINGLUND SOGN OG
OMEGNS SPARE- OG
LAANEKASSE

Brdr. Nipper

SKIBSBYGGERI

Skagen

 LEO AAGAARD

Guldsmed
Urbansgade 22 - Tlf. 9328
Aalborg

Jeg forhandlede bl. a. i den anledning med det russiske gesandtskab. Man var i formen uhyre venlig, men det ulykkelige var, at ingen på stedet kunne love noget som helst. Der skulle rapport til Moskva

i hvert enkelt spørgsmål, der blev draget frem.

Jeg aktiviserede Døssing, og han førte en del forhandlinger i Moskva, men vi fik ingen aftale gennemført med russerne. Det fik vi derimod med englænderne og amerikanerne.

fjendtlighedernes ophør skulle fangerne tilbageleveres til Tyskland.

Den tilføjelse var af rent taktisk karakter. Ingen kunne på det tidspunkt være i tvivl om, hvor det bar hen, men ingen tysk myndighed kunne på den anden side tillade sig at pege på det problematiske i tilsagnet om fangeres tilbagelevering, thi deri ville ligge en indrømmelse af, at Tyskland ville tage krigen.

Af prestigemæssige grunde kunne den plan ikke gennemføres med regeringen som mellemlid. Man kunne dårligt fra svensk side tåle et uforskammet tysk svar — man kunne ikke fra tysk side give en indrømmelse til et land, med hvilket forbindelserne efterhånden var blevet temmelig kølige.

Bernadotte og Kersten

Her kommer så Bernadotte ind i billedet, idet man fra den svenske regerings side pegede på den mulighed, der eventuelt måtte ligge i, at en henvendelse af den ønskede karakter kom fra en rent humanitær organisation. Bernadotte overtog dermed på svensk Røde Kors' vegne forhandlingen med de tyske myndigheder, det vil sige først og fremmest Himmler. Grundlaget for disse forhandlinger var det forslag, hvis indhold er skitseret oven for.

Det er en kendsgerning, at forhandlingerne på et vist tidspunkt gik i knude på grund af kraftig modstand fra bestemt tysk side, og det var i Stockholm den alminde-

Handels-Trykkeriet

A. M. Johansen & Søn
Aalborg

A. S. Christiansen & Nielsen

TRÆLASTHANDEL
Aalborg

Aalborg Andelsmejeri

Randers & Kortegaard

LANDBRUGSMASKINER
Østerbro 10 - Aalborg - Tlf. 9392

H. RIEKEHR & SØN

Aalborg

I. S. BRUUN

Off. Slagtehus
Tlf. 3249 Aalborg

Chr. Kjærgaard

AKTIESELSKAB
Nørresundby

RUD. OLSEN

Danmarksgade 9 - Aalborg
(ved Teknisk Skole)

SKOTØJSFABRIKKEN »KASKO«

Rørdalsvej 10-12 - Aalborg

NIMBUS

SALG - SERVICE

H. Munk Aalborg

Moderne polstrede Møbler

v/ P. Mikkelsen

Rantzausgade 41 Aalborg

Robert Lassen

VAADBINDERI
Tlf. 344 - Privat 333 - Skagen

A/S SKAGEN KUL OG
TRÆLASTFORRETNING

AKTIESELSKABET
BANKEN FOR LØGSTØR
OG OMEGN

»CITY«

TRIKOTAGE A/S

Algade 30 Aalborg

J. Schou Bertelsen

Træsko- og Skotøjsforretning
Nørresundby - Tlf. 1025

GULDSMED ERNST WEBER

Algade 59 - Tlf. 830
Aalborg

Tøjhuset

Bredgade 7 - Aalborg

lige opfattelse, at modstanden kom fra Martin Bormann.

Jeg oplevede siden under modtagelsen af de danske fanger det pudsigste, at forslaget betoning af, at der var tale om en overførsel af fanger, gik igen. Der var i Skåne lokale myndigheder med den anskuelse, at KZ-fangerne også i Sverige skulle betragtes som fanger. Man holdt sig strengt til teksten, men det må retfærdigvis tilrøjes, at den opfattelse smuldrede helt bort i løbet af få dage.

En isolation var iøvrigt nødvendig ud fra et fornuftsynspunkt.

Visnet ungdom

Der lever i ens erindring mange forfærdelige billeder fra de dage. Engang så jeg på havnen i Malmø en transport af kvinder, franske, hollandske og belgiske. Det syn glemmer jeg aldrig. Det var ganske unge piger — 19—20 år.

De var klædt i de forfærdeligste pjalter, hærgnet af sygdom, og de fleste havde store ernæringsår. Denne kontrast mellem ungdom og elendighed, se dem visnet i deres ungdom, det var forfærdeligt.

Eller en dansk gymnasiast. Jeg bar ham i mine arme til den seng, der ventede på ham. Han vejede ikke mere end et seks års barn og var hærgnet af tuberkulose. Han døde otte dage senere.

HIST OG HER

Kammeraternes Hjælpefond

holder halvårligt bestyrelsesmøde i Odense lørdag den 21. marts.

Diskussion i Norge

Mens man i Danmark er ivrigt optaget af at diskutere det evige liv, er man i Norge optaget af en drøftelse om fortabelse og frelse, nærmere betegnet spørgsmålet, om der findes et helvede, og hvem der kommer der.

AALBORG OLIE- & BENZIN
KOMPAGNI A/S

R. C. Andersen
KARROSSERIFABRIK
Aalborg

Aalborg Mælkekompagni
Andelselskab

Mejer Antonsen
Nyhavnsgade 12
Tlf. Aalborg 3355

RECHNITZER
Thomsen & Co. Eftf.
Aalborg

C. Ellemann I/S
Vesterbro 102 - 104
Aalborg - Tlf. 800 (4 Lin.)

Flere tidligere k-z-fanger har ret ivrigt deltaget i diskussionen, således bl. a. stortingsmedlem Sverre Løberg og Leif Nordstrand, begge tidligere Sachsenhausen.

Randers Bogtrykkeri

Telefon 504

Randers

GENNEM 100 AAR
KØSTERS BITTER

A. WASEHUS
MANUFAKTUR OG
TRIKOTAGE EN GROS
Vestergade 42 - Tlf. 2720
Randers

TAPET
MALERVARER
LINOLEUM
TÆPPER OG LØBERE

Fr. Eriksen

Tlf. 733* - Sct. Mortensg. 4 - Tlf. 733*

Aalborg Stentrykkeri

Algade 26
Aalborg

LÆDERHUSET
v/ H. Richter Mikkelsen

Algade 28 Tlf. 1609 Aalborg

Norvin og Larsen

INGENIØRER &
ENTREPRENØRER

Jernbanegade 21
AALBORG

Steinus Christensen

Murermestre - Entreprenører

Vesterbro 8 - Tlf. 4458 - Aalborg

GEORG JENSEN

Købmand

Vesterbro 35 Aalborg

Christoffersen

& Olsen

Aalborg

Generalforsamling i København

Gestapofangerne i København holder generalforsamling torsdag d. 19. marts kl. 20 i Admiral Gjeddes Gård, St. Kannikestræde 10.

Dagsordenen omfatter: Beretning, regnskab, evt. indkomne forslag, valg af bestyrelsesmedlemmer og suppleanter, valg af revisor og suppleant samt eventuelt.

Har medlemmerne forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, må de være formanden i hænde 8 dage før generalforsamlingen. Såvel aktive som passive medlemmer har adgang, men kun de aktive har stemmeret.

Elizabeth Frinks forslag

Den ukendte politiske fange

Nu nærmer tiden sig, da den store internationale konkurrence om et monument for den ukendte politiske fange skal afgøres. Mellem de danske deltagere var som bekendt en kvindelig billedhugger Ulrikka Marseen som vinder. Blandt de engelske konkurrenter er der også en dame, nemlig billedhuggerinden Elizabeth Frink, hvis forslag man ser over disse linier.

Landsstævne i Malmø-Helsingborg

Lørdag-søndag den 16.-17. maj har Gestapofangerne landsstævne i Malmø-Helsingborg.

Udgiften for deltagelse bliver 35-40 kr.

Feriehjem på Kegnæs

Kammeraternes Hjælpefond ejer et dejligt beliggende og velindrettet feriehus på Kegnæs på Als i Sønderjylland.

Interesserede kammerater kan få det for kortere eller længere tid for sammen med familien at samle sundhed og kræfter i den friske luft og under de frie forhold.

Af hensyn til fordelingen i sommerperioden bedes man allerede nu sende et par ord til K.H.'s kontor, St. Kannikestræde 10, Kbh. K, for at meddele, hvornår og hvor længe man ønsker huset.

Vi har tidligere bragt et fotografi af feriehuset, og skal i denne forbindelse nøjes med at anføre, at det drejer sig om et grundmuret hus. Det er møbleret. Der er flere stuer, bl. a. en pejsestue. I køkkenet er der Kosangas — og det kan jo alle husmødre lide.

Man kan søge

1. om huset,
2. om huset med rejse,
3. om huset med rejse og husholdningspenge, alt eftersom behovet er.

Efterlysning

Den norske modstandsmand, civilingeniør Johan Herman Wessel, søn af afdøde generaldirektør Hjalmar Wessel, Oslo, var ansat i Rjukan-distriktet, da Norge blev okkuperet. For at kunne deltage videre i kampen gik han over fjeldet i Vestlandet, og det er konstateret at han ikke er omkommet på denne tur —

men hvor er han nu? spørger hans gamle mor.

Han er født den 22. 7. 1915. Danskere, der evt. måtte kunne give oplysninger om ingeniør Wessel, bedes skrive til fru Kirsten Baarsrud, Sarpsborg, Norge.

PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement.)

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling, St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—12,30). Tlf. C. 9198.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2. sal, København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30—18,30).

Indlæg, artikler, meddelelser, breve fra læsere m. v., der ønskes optaget i bladet, må være redaktionen i hænde senest den 25. i denne måned.

Annoncer, der ønskes indrykket i bladet, må være kontoret i hænde senest den 25. i denne måned.

Redaktionsudvalg: Seminarieførster Paul Holt, kaptajn Aage Eifer, pastor Poul Riis.

FORRETNINGSFØRER

Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.

Klicheer: Persson's Cliché-Anstalt, København.

MEMLEAF
FORENINGEN AF DANSKE
UGEBLADE, FAGBLADE OG TIDSSKRIFTER